

KOHTUOTSUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Ulvi Loonurm, Kaupo Paal, Malle Seppik
Otsuse tegemise aeg ja koht	02.07.2009. a., Tallinn
Tsiviilasi number	2-08-29958
Tsiviilasi	A. L. hagi S. K.´i vastu isaduse tuvastamise ja elatise nõudes
Vaidlustatud kohtulahend	Harju Maakohtu 23.03.2009.a otsus
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	S. K.´i apellatsioonkaebus
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja (apellatsioonimenetluses vastustaja): A. L. (XXXXXXXXXXXX, elukoht XXXXXXX, aadress XXXXX XXX XX-XX) tehinguline esindaja Sergei Suhhorukov; Kostja (apellatsioonimenetluses apellant): S. K. (isikukood XXXXXXXXXXX, elukoht XXXXXXX, aadress XXXXXXXXXXX XXX XX-XXX) tehinguline esindaja Vassili Kosteitšuk
Menetluse liik	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON:

1. Harju Maakohtu 23.03.2009.a otsus jätta muutmata.
2. Apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.
3. Jätta poolte maakohtu ja ringkonnakohtu menetluskulud kostja, S. K.´i kanda. Hüvitatava summa kindlakstegemise avalduse koos menetluskulude nimekirjaga võib esitada käesolevas asjas otsuse teinud maakohtule 30 päeva jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest.
4. Otsuse peale võib kassatsiooni korras edasi kaevata, esitades kaebuse vahetult Riigikohtule 30 päeva jooksul otsuse kassaatorile kättetoimetamisest, kuid mitte pärast viie kuu möödumist otsuse avalikult teatavaks tegemisest. Hagimenetluses Riigikohtus võib menetlusosaline menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja

taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel. Menetlusosaline võib ise esitada Riigikohtule menetlusabi saamise taotluse, samuti esitada teise menetlusosalise kaebuse või muu taotluse kohta seisukohti ja vastuväiteid. Menetlusabi andmise taotlus ei peata seaduses sätestatud ega kohtu poolt määratud tähtaja kulgemist. Seaduses sätestatud tähtaja järgimiseks peab menetlusabi taotleja tegema tähtaja kestel ka menetlustoimingu, mille tegemiseks ta menetlusabi taotleb.

Hagi ja selle aluseks olevad asjaolud

1. Hageja esitas 10.07.2008.a hagiavalduse Harju Maakohtusse, milles palus tuvastada lapse A. J. M. L. põlvnemine kostjast ning välja mõista kostjalt igakuine elatis summas 2175 krooni kuus alates hagi esitamisest ning elatis summas 21600 krooni enne hagi esitamist täitmata ülalpidamiskohustuse eest. Menetluse käigus loobus hageja enne hagi esitamist täitmata ülalpidamiskohustuse eest elatise nõudest.

Kostja vastuväited

2. Kostja tunnistas menetluse käigus, et laps põlvneb temast, kuid leidis, et ei saa maksta elatist suuremas ulatuses kui 1 000 krooni kuus. Kostjal on teine laps veel, kes jääks suuremas summas elatise väljamõistmise korral halvemasse olukorda. Kostja igakuine sissetulek on 5 000 krooni kuus ning ta peab maksma veel eluasemelaenu 4 800 krooni suuruses summas, samuti kommunaalkulude eest.

Esimese astme kohtu otsus

3. Harju Maakohus rahuldab oma 23.03.2009.a otsusega hagi, tuvastas lapse põlvnemise kostjast ning mõistis kostjalt hageja kasuks välja igakuise elatusraha 2175 krooni suuruses summas alates hagi esitamisest kuni lapse täisealiseks saamiseni. Maakohus lähtus seejuures sellest, et välja mõistetakse elatis miinimumsuuruses ning et kostja ei ole esile toonud asjaolusid, mis võimaldaksid elatist alla miinimummäära välja mõista. Maakohus lähtus vastava otsustuse tegemisel ka sellest, et kostjal on võimalik ülal pidada kalleid lemmikloomi ja teenindada eluasemelaenu, et kostja on äriühingu juhatuse liige ning sellest, et kostja perekonna majanduslik seisund on parem, kui hageja perekonna oma.

Apellatsioonkaebus

4. 16.04.2009.a esitas kostja Maakohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse, milles taotleb maakohtu otsuse tühistamist osas, millega mõisteti kostjalt elatis välja hagi esitamisest alates. Kostja hinnangul saaks elatise välja mõista isaduse tuvastamise kohtuotsuse jõustumisest. Teiseks leiab apellant, et maakohtu otsust tuleks muuta selliselt, et kostjalt hagejale väljamõistetatav elatusraha oleks 1 000 krooni võrra väiksem, so 1175 krooni kuus. Apellant tugineb sellele, et tema ülalpidamisel on veel teine laps, kes sündis XX.XX.XXXX.a. Apellandi sissetulek on ca 5 000 krooni kuus, apellant peab tasuma eluasemelaenu 4 800 krooni kuus, millele lisanduvad kommunaalmaksud ca 2000- 3000 krooni kuus ning apellant on sunnitud toimetulekuks raha sugulastelt ja tuttavatelt laenama. Apellant on üritanud leida täiendavat tööd, kuid praeguses majandussituatsioonis on see osutunud võimatuks. Apellandile teadaolevalt on Harju Maakohtu menetluses veel teinegi hagi kostja vastu, milles taotleb sama hageja kostja suhtes veel teisegi lapse osas põlvnemise tuvastamist ja elatusraha väljamõistmist summas 2175 krooni. Elatusraha maksmine summas 4350 krooni oleks

apellandi poolt selgelt ülejõu käiv. Apellant leiab, et hageja poolt näidatud lapse kulutused on ülepaisutatud ning tõendamata. Apellant taotleb PkS §-st 71 tulenevalt elatise võlgnevusest vabastamist, tuginedes seejuures väikesele sissetulekule ning vajadusele ka oma teist last ülal pidada. Menetluskulud palub apellant jätta poolte kanda.

Vastustaja seisukoht

5. Vastustaja vaidleb apellatsioonkaebusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata ning maakohtu otsuse muutmata.

Ringkonnakohtu seisukoht

6. Ringkonnakohus, tutvunud apellatsioonkaebusega ja tsiviilasja materjalidega, leiab, et maakohtu otsus on seaduslik ja põhjendatud ning apellatsioonkaebuses esitatud väited ja asjaolud ei anna alust maakohtu otsuse muutmiseks. Ringkonnakohus nõustub maakohtu otsuse põhjendustega ning ei hakka neid TsMS § 654 lg 6 alusel üle kordama.

7. Vastuseks apellatsioonkaebusele märgib ringkonnakohus järgmist. Apellant leiab, et maakohtu otsus tuleb elatise väljamõistmise osas tühistada osas, milles mõisteti kostjalt elatis välja alates elatishagi ja põlvnemise hagi maakohtusse esitamisest. Apellant leiab, et elatise maksmise kohustus saaks põlvnemise tuvastamise olukorras tekkida alles põlvnemise tuvastamise kohtuotsuse jõustumisest. Ringkonnakohus sellise seisukohaga ei nõustu. Õigusemõistmises väljendatud seisukoha kohaselt saab kohus põlvnemise üle toimuva vaidluse korral elatise välja mõista alates põlvnemis- ja elatishagi esitamisest (vt RKTko 3-2-1-36-08). Seega on maakohtu otsus selles küsimuses seaduslik ja põhjendatud.

8. Apellant leiab, et maakohtu otsust tuleks muuta selliselt, et väljamõistetav elatis oleks miinimumelatisest 1 000 krooni võrra väiksem, sest apellandil on praegusest kooselust veel üks laps, kes satuks miinimumsuuruses elatise väljamõistmise korral võrreldes lapsega, kelle ülalpidamiseks elatist nõutakse, halvemasse seisundisse. Apellant viitab seejuures, et tema netosissetulek on 5 000 krooni ja üldise raske majandusliku olukorra tõttu ei ole tal võimalik lisatööd leida ning et tal on vaja tasuda eluasemelaenu ca 4 800 krooni kuus ja kommunaalkulusid kuni 3 000 krooni kuus. Menetluse käigus on kostja kinnitanud, et tema elukaaslane, kes on kõnealuse lapse ema, saab vanemahüvitist ca 4 000 krooni kuus (vt 18.02.2009.a kohtuistungil protokoll t lk 123). Ringkonnakohus leiab, et apellandi vastavasisulised väited ei saa konkreetsel juhul olla maakohtu otsuse muutmise aluseks. Vastavalt perekonnaseaduse § 61 lg-le 4 peab väljamõistetav elatis olema vähemalt pool Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatavast palga alammäärast ning sama paragrahvi 5. lõike kohaselt tohib kohus elatist alla miinimummäära vähendada üksnes juhul, kui kohtumenetluses on tõendamist leidnud, et kostjal on veel teine laps või teised ülalpeetavad alanejad, kes jääksid miinimumsuuruses elatise väljamõistmise korral halvemasse olukorda. Ringkonnakohtu hinnangul ei ole vastavad asjaolud konkreetse kohtuvaidluse raames tõendamist leidnud. Kostja on väitnud, et tema igakuine töötasu on 5 000 krooni netotasuna. Vastavalt valitsevale kohtupraktikale ei ole töövõimelise vanema väike sissetulek iseenesest elatise alla miinimumi väljamõistmise aluseks, st juhul, kui kostja ise jääks elatise väljamõistmise tõttu majanduslikult raskesse olukorda, siis see asjaolu ei ole veel terve ja töövõimelise kostja puhul elatise alla miinimumi väljamõistmise aluseks. Käesoleval juhul on kostjal kaks alanejat, kelle suhtes lasub tal ülalpidamiskohustus. Maakohus on vaidlustatud otsuses kostjalt välja mõistnud elatise miinimumsuuruses, kusjuures kostja saab sellelt summalt tulumaksu tagasi taotleda. Seega jääb kostjale oma teise alaneja ülalpidamiseks

enam kui seaduses ettenähtud miinimumelatis. Kostja enda halvemasse majanduslikku olukorda jäämine, olukorras, kus kostja on töövõimeline, ei ole elatise vähendamise aluseks. Kostja on viidanud, et ta on sunnitud oma väikeste sissetulekute ja sissetulekuid ületavate väljaminekute tõttu sugulastelt ja tuttavatelt laenu võtma, kuid vastav väide on sedavõrd abstraktne, et seda ei saa kohus arvestada. Kostja ei ole välja toonud, kelle käest, millises summas ja kui pikaks ajaks ta on laenu võtnud. Kostja ei esitanud ka kohtule oma pangaarvete väljavõtteid, kuigi hageja leidis menetluse käigus, et kostja pangaarvete väljavõtted oleksid olulised, kui kostja soovib kõnealustele asjaoludele tugineda. Kostja on väitnud, et tema majanduslik seisund ei võimalda tal miinimumsuuruses elatist tasuda. Seda väidet ei saa tõendatuks lugeda ka seetõttu, et tsiviilasi toimikumaterjalidest nähtuvalt on kostja OÜ D. P. juhatuse liige ja osanik. Seega kuulub talle osalus äriühingus, st vara, mille arvelt võiks kostja poolne, seadusest tuleneva ülalpidamiskohustuse täitmine kõne alla tulla. Kostja palk laekub viidatud osauhingust. Kostja on esitanud vaid paljasõnalise väite, mille kohaselt ei ole tal võimalik suuremat tulu saada. Selline üldine väide ei ole elatise alla miinimumi vähendamiseks piisav olukorras, kus kostja on oma tööandja osanik ja juhatuse liige ning saab vastavas ulatuses nii oma sissetulekut mõjutada. Eespool toodust tulenevalt tuleb asuda seisukohale, et käesoleva menetluse käigus ei ole tuvastamist leidnud asjaolud, mille alusel saaks elatist alla miinimumi vähendada. Vastupidi, käesolevas lõigus käsitletud asjaolud viitavad sellele, et asjaolud võivad olla vastupidised.

9. Apellant leidis, et maakohtu otsus kuulub muutmisele seetõttu, et lapse, kellele elatise väljamõistmist taotletakse, kulutused on ülepaisutatud ja põhjendamata. Kohus märgib, et perekonnaseadusest tulenevalt tähendab seaduses sätestatud elatusraha miinimum seda, et elatise miinimummääras väljamõistmise korral ei ole vaja lapse vajadusi ning lapsele tehtavaid kulutusi põhjendada. Seetõttu ei saa vastav apellatsioonkaebuse väide olla maakohtu otsuse tühistamise aluseks.

10. Apellant on kaebuses tuginenud sellele, et vastustaja on esitanud või esitamas uut hagi apellandi vastu veel ühe lapse osas kostjast põlvnemise tuvastamiseks ja elatise nõudmiseks ning et sellisel juhul ei jõuaks apellant elatist kindlasti tasuda. Apellatsioonikohus ei saa arvesse võtta asjaolusid, mille üle alles maakohtus vaieldakse või mille osas alles võib-olla vaidlema asutakse.

11. Apellant taotles kohtult elatisevõlast vabastamist PkS § 71 alusel, tuginedes seejuures väikesele sissetulekule ning asjaolule, et tal lasub veel ühe lapse ülalpidamiskohustus. Kohtu hinnangul ei saa need asjaolud olla elatisevõlast vabastamise aluseks. Nimetatud asjaolud ei sisaldu PkS §-s 71 sätestatud loetelus, samuti ei saa neid asjaolusid pidada muudeks olulisteks põhjusteks PkS § 71 tähenduses. Eespool asus ringkonnakohus seisukohale, et elatisevõlast tuleb põlvnemise tuvastamise korral rahuldada alates põlvnemishagi esitamisest. Samuti leidis ringkonnakohus, et maakohtu poolt välja mõistetud elatis ei ole liiga suur. Elatise võlgnevus tekkis kostjast tulenevatel asjaoludel. PkS § 71 kuulub rakendamisele olukorras, kus esinevad objektiivsed, vastavas paragrahvis nimetatud või vastavas paragrahvis nimetatutega piisavalt sarnased alused, mis ei võimalda kohustatud isikul elatist tasuda.

12. Apellatsioonkaebuses leiab apellant, et menetluskulud tuleks jätta poolte kanda. Ringkonnakohus leiab, et maakohus on õigesti jätnud menetluskulud kostja, st apellandi kanda ning apellant ei ole esitanud asjaolusid, mille alusel tuleks maakohtu poolt määratud menetluskulude jaotust muuta.

Menetluskulude jaotus

13. Vastavalt TsMS § 173 lg-le 1 esitatakse asja järgmisena menetleva kohtu lahendis kogu seni kantud menetluskulude jaotus. Kuivõrd maakohus jättis menetluskulud kostja kanda ja apellatsioonkaebus jääb täielikult rahuldamata, jäävad kogu käesoleva tsiviilasja menetluskulud kostja kanda. Ringkonnakohus ei teinud asja menetlemisel TsMS §-s 143 sätestatud asja läbivaatamise kulusid.

Kohus selgitab, et TsMS § 174 lg 1 järgi võib menetlusosaline nõuda asja lahendanud esimese astme kohtult menetluskulude rahalist kindlaksmääramist lahendis sisalduva kulude proportsionaalse jaotuse alusel 30 päeva jooksul, alates kulude jaotuse kohta tehtud lahendi jõustumisest. TsMS § 174 lg 2 kohaselt hüvitatava summa kindlakstegemise avaldus esitatakse asja menetlenud esimese astme kohtule. Avaldusele lisatakse menetluskulude nimekiri. Avalduses tuleb kinnitada, et kõik kulud on kantud seoses kohtumenetlusega.

Ulvi Loonurm

Kaupo Paal

Malle Seppik